

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני כ"ז אב תשפ"ג | דף היומי בבלי: גיטין צ.
דף היומי בהלכה: מסימן קנ"ח אמצע סעיף ד' 'חלב' עד סעיף ו'.
מוסר: אהבת חסד - פרק ב' עד 'גם נוכל לאמור'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: "וכיצד היא האהבה" סוף שער הרחמים

הדרך עלך מסכת גיטין

הנהלת 'דרשו' העולמית מברכת את רבבות אלפי לומדי 'הדף היומי'

לרגל סיום מסכת גיטין - היום יום ב' כ"ז באב

יהי רצון שכשם שעזרנו הקב"ה לסיים מסכת זו, כך יעזרנו להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם

בפתח בית הרב חש העשיר שהוא אינו מסוגל
להתאפק יותר ואמר: "ימחל לי כבוד המרא
דאתרא, אך לא הבנתי לשם מה בא לביתי ולא
אמר לי מאומה. האם רצה כבודו משהו?"

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א - כשאומרים את הדברים בחכמה ובתבונה, הם נשמעים ומתקבלים

סיבת בואו. אולם הרב שתק ולא הוציא מילה מפיו.
שתק גם העשיר והמתין להסברים שלא באו. כך גם הגבאי -
שהמהלך כלו היה סתום בעיניו.
כעבור דקות ארוכות רמז העשיר בעיניו לגבאי: מה סיבת
הביקור הזה? והגבאי משך בכתפיו: אין הוא יודע. הרב לא שיתף
אותו בכלום.
לבסוף קם הרב, נפרד מן העשיר לשלום ויצא, כשהעשיר
מלווה אותו בכבוד גדול. בפתח בית הרב חש העשיר שהוא אינו
מסוגל להתאפק יותר ואמר: "ימחל לי כבוד המרא דאתרא, אך
לא הבנתי לשם מה בא לביתי ולא אמר לי מאומה. האם רצה
כבודו משהו?".
השיב לו הרב: "באתי לקיים מצוה, וברוך ה' שזכית לקימה".

רבי ישראל ויזניצא זצ"ל היה גאון בתורה, וכיהן ברבנות באחת
הערים ברומניה. כרב המקום, נטל על עצמו גם את הדאגה לעניי
עירו, ועשה זאת באמנות מיוחדת, בהיותו חביב ונימוסי, מקובל
על הקהל ובעל דרך ארץ במידה מופלגת.
באחד הימים קרא הרב לגבאי שילוה אותו לטיול בחוצות
העיר. בדרכם עברו ליד ביתו המפואר של מנהל הבנק העשיר,
שנמנה על המשכילים. שלח הרב את הגבאי לדפוק על הדלת,
ולשאול אם יאות להכניסם. הגבאי נקש על הדלת, והמשרת
שפתח מיהר להכניסם, הושיבם בכבוד בסלון, ורץ להודיע לבעל
הבית, כי רבה הראשי של העיר הגיע לביקור.
הזדרז העשיר ללבוש את חלוקו, ויצא לקבל את פני הרב.
התיישב על כסאו, בירך את הרב לשלום, והמתין שיסביר לו את

צער עלה על פני הרב: "חבל, חבל, הכשלת אותי. הלא אמרתי לך שתתן לי להמשיך לקיים את המצוה שלא לומר דבר שלא נשמע. בשביל מה ביקשת ממני שאספר לך?!"

הם נפרדו, ובלב העשיר נקרה אכזבת הרב מכשלון קיום המצוה 'שלא לומר דבר שאינו נשמע'... עד שלבסוף גמר בליבו לשלם מכיסו את חובה של האלמנה. הוא הודיע על כך לרב, שכמובן שמח מאד על שלא נכשל באמירת דבר שלא נשמע.

הרי לנו, שגם לאנשים רחוקים אפשר לומר מוסר ולגרום להם לתקן את דרכיהם, אולם דרושה לשם כך חכמה מיחדת. זהו שאמר החכם מכל אדם (משלי ט, ח): "הוכח לחכם ויאהבך" - כשאומרים את הדברים בחכמה ובתבונה, הם נשמעים ומתקבלים.

אין ספק, אילו היה הרב מתיישב בבית העשיר, מספר לו את סיפורה של האלמנה ומבקש שיתרם לה ביד רחבה, היה העשיר טוען שאין לו כסף ושהדבר לא מקובל, או במקרה הטוב, משתתף בתרומה סמלית. אך מאחר שפעל בחכמה - דבריו התקבלו.

(מתוך הספר 'משכני דברים')

"איזו מצוה קיים כבוד הרב?" - נמלא מנהל הבנק בסקרנות. נענה הרב ואמר: "חכמינו ז"ל אמרו, שכשם שיש מצוה לומר דבר הנשמע, כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע (יבמות סה ע"ב). באתי אליך וקימתי את המצווה שלא לומר דבר שאינו נשמע."

נבהל העשיר: "אמר לי כבודו איזה דבר לא שמעתי?"

"מדוע אמר?" - התחייך הרב - "רוצה אני להמשיך לקיים את המצווה שלא לומר דבר שלא נשמע, שכן יודע אני שדברי לא ישמעו."

"ימחל לי כבודו, אך מנין הבטחון שבאמת לא אשמע? אולי כן אשמע לדברים?" - טען העשיר.

חכך הרב בדעתו, ולבסוף אמר: "טוב, אומר לך. ישנה אלמנה מסכנה שלא שילמה את חובה לבנק, והבנק מתכוון כעת להוציאה מביתה ולמכר את הדירה. האלמנה המסכנה נזרקה לרחוב ממש. צריך למחוק את החוב שיש לה בבנק."

"אני רק מנהל הבנק ולא הבעלים שלו" - התנצל העשיר - "איך מצפה הרב שאמחק חובות ללקוחות?"

תזכורת לנבחי דרשו

מבחי דרשו יתקיימו ביום שישי א' באלול וביום שני ד' באלול

מבחן דף היומי קנין תורה מס' 44:

הדף היומי: מסכת גיטין סג. - קידושין ג:

קנין משניות: משניות כלים ז', א' - ט', ב'

מבחן קנין חכמה מס' 44:

ספר אורחות צדיקים: שער הענווה עד שער האהבה "וכיצד היא האהבה"

מבחי דרשו היומי בהלכה מס' 18:

משנה ברורה: סימן קנ"ג סעיף י' עד סימן קנ"ט

מוסר: חלק א' פרק ז' אות ב' עד חלק ב' פרק ג' "והנה באמת"

מבחי דרשו היומי ירושלמי מס' 10:

כלאים ו. - לג:

האבא מתקשר לכל אחד מהם ואומר: בוא אלי, אני רוצה לתת לך מתנה מיוחדת

רבי שלום ארוש שליט"א על אמונה ותפילה

עמד במשך שעות והתפלל. אז איפה כאן חוסר האמונה?
נקדים על פי דבריו של רבי נחמן שלימד זכות על אלה החולקים עליו ואמר: הם לא חולקים עלי, הם מציירים לעצמם דמות דמיונית מלאה רוע ועליה הם חולקים. גם אני מסכים שעל דמות רעה כזאת צריכים לחלוק, אבל זה לא אני. אם היו יודעים מי אני באמת לא היו חולקים עלי.

כך הוא בענין האמונה. להאמין בה' זה אומר להאמין במידות של ה'.

אין הכוונה לצייר לעצמך דמות דמיונית שיש לה מידות של כעס ואכזריות ובה להאמין. זו לא אמונה בה', זו אמונה רעה וכוזבת באל אחר.

זה ממש כמו ה' שהתחיל לחשוב מחשבות שקריות על אבא שלו והמחשבות השקריות האלה הובילו אותו לכעס על האבא ולתסכול מהדרך ולבסוף התייאש לגמרי חזר לביתו, ציער את אביו והפסיד הכל.

לכן זה חשוב מאוד לדעת שלהאמין בה' זה אומר להאמין שה' אוהב אותך ורוצה לתת לך ולהאמין שצ'ר לו כשהוא עוד לא נתן לך. אם אתה מאמין בזה, אתה מבין שהתפילות שלך הן ממש רצון ה'. כי כל רצונו הוא לתת לך, והתפילות שלך הן הדרך שלך להגיע אליו ולעזור לבורא כביכול להוציא את רצונו מהכוח אל הפועל. אתה מאמין שמה שהכי ישמח את הבורא זה לתת. אתה מתפלל כדי למנוע צער מהבורא. זו ממש תפילה על ה' ולא על עצמך.

ואם אתה חזק באמונה הזאת לא ייכנס לך שום פקפוק בדרך, שום מחשבה שלא רוצים לתת לך. ולכן בוודאי לא שייך שתתייאש או שתישבר כי אתה מרגיש שאתה מתקדם בכל תפילה ותפילה אל היעד. אתה מתקדם ובונה עוד ועוד כלים בכל בקשה שלך. כשברור לך שאבא רוצה לתת לך מתנה, אתה תוכל לנסוע שעות וגם ימים ושנים ולא תפסיק לעולם.

אבל אם אתה לא חזק באמונה שה' אוהב אותך, ואתה למעשה חושד בה' שהוא שונא אותך או שסתם מתעלל בך ומונע ממך דברים כי הוא לא באמת רוצה לתת לך.

אז חוץ מזה שזו לא אמונה בה', אלא אמונה באל דמיוני שאתה יצרת בדמיוןך, וחוץ מזה שאתה לא מתפלל לה' אלא לאותו אל מומצא - חוץ מכל זה יש כאן עוד שתי בעיות יסודיות: בעיה ראשונה, התפילות שלך הן לא תפילות אלא טרוניות וטענות על ה' למה הוא לא רוצה לתת לך את מה שאתה רוצה.

לצביקה היו שני בנים הוא השקיע בהם הרבה מאוד ונתן להם הכל. יום אחד הוא החליט לתת להם סכום כסף גדול. הוא מתקשר לכל אחד מהם ואומר לו: "בוא אלי, אני רוצה לתת לך מתנה מיוחדת".

הבן הגדול והחכם נוסע לאבא. והדרך ארוכה, אבל זה לא מעניין אותו. כל פסיעה מקרבת אותו אל האבא. כל פסיעה מקרבת אותו אל המתנה, ויותר ממה שהוא רוצה את המתנה, הוא פשוט רוצה לשמח את האבא. לכן כל רגע בדרך הארוכה רק מגדיל לו את הגעגועים וההתרגשות.

אבל הבן השני והטיפש נוסע ואומר לעצמו "אני כבר נוסע עשר דקות ועוד לא קיבלתי את המתנה, אולי אחזור הביתה... אולי אבא בכלל לא רוצה לתת לי... אם הוא רוצה לתת לי אז למה הוא לא מביא את המתנה עד אלי... כנראה הוא בכלל לא אוהב אותי ולא רוצה לתת לי..."

כל רגע בדרך מורט לו את העצבים ומתסכל אותו, והוא לבסוף הוא מתייאש וחוזר לביתו בלי המתנה ועוד כועס על האבא שלדעתו החליט להתעלל בו בחינם.

ויותר ממה שהוא מפסיד בעצמו הוא מצער את האבא צער משולש. דבר ראשון הוא מצטער מכך שהוא לא יכול להיטיב לבנו, כי זה כל רצונו. דבר שני הוא מצטער מכך שהבן חושב עליו כאלה מחשבות מטופשות ומעליבות על אביו שכל כך אוהב אותו. ודבר שלישי הוא מצטער מכך שגידל ילד כל כך טיפש ואטום.

משל הזוי, נמשל מצוי

אמנם המשל הזה נשמע קצת הזוי, כי איפה אפשר למצוא בן כל כך טיפש. אבל בנמשל הבן הטיפש הוא מראה של הרבה מאוד אנשים. אפשר לומר של רוב האנשים לצערנו.

כל כך מצוי לשמוע אנשים שאומרים שהם כל כך מאוכזבים ומיואשים מזה שהם מתפללים ולא נושעים, הם ממש נשברים מזה וחושבים 'כמה התפללתי, מדוע תפילותי לא נענות... ההרגשה הרעה הזו יכולה להתלבש בכל מיני מחשבות: 'אני לא ראוי', 'ה' לא אוהב אותי', 'ה' לא רוצה לתת לי', 'לא מגיע לי', 'אם הוא רוצה לתת לי למה הוא לא נותן לי מיד' ועוד, אבל בפועל הכול נובע מחוסר אמונה.

אבל תשאל, מדוע זה חוסר אמונה? הרי הוא כן מאמין בכוח התפילה והוא כן מאמין שה' יוכל לתת לו, והראיה לכך שהוא

למה? כי התודה היא אמונה מוחלטת שבורא עולם אוהב אותך ואם עד היום הוא לא נותן לך משהו זה ברור לך ואתה מאמין באמונה שלימה שזה מתוך הכוונה העמוקה ביותר לטובתך. אבל אם אדם אומר תודה בשביל להיושע רק בגלל שהוא שמע שתודה היא סגולה - התודה שלו כולה שקר, כי הוא לא מתכוון לאף מילה. אז איך התודה תושיע אותו?

יוצא שבלי אמונה שלימה שה' אוהב אותך ורוצה לתת לך, האמונה היא לא אמונה, וגם התפילה והתודה אין להם שום כוח כפי שכבר למדנו בעבר של הכוח של התפילה והתודה הוא האמונה שבתפילה והאמונה שבתודה.

לכן בני ישראל היקרים, הגיע הזמן להפנים שהאמונה העמוקה והמוחלטת בכך שה' אוהב כל אחד ואחת מכם אהבת עולם בכל רגע ובכל מה שקורה אתכם בחיים - היא הבסיס והיסוד לאמונה לתפילה לשמחת חיים ולהצלחה אמיתית בחיים!

(מתוך העלון 'חוט של חסד' שמות תשפא)

אתה במלחמה ובוויכוח עם ה' זה רק מפריד ומנתן אותך מה'. אבל תפילה אמיתית היא חיבור עם ה', הרצון שלך ושל ה' הוא אחד, הוא רוצה לתת לך ורוצה שתתפלל ממש מתאוה לתפילותיך, ואתה רוצה לעשות לו נחת ולהרבות בתפילה כדי להתחבר אליו וכדי לעשות לו תענוג בזה שהוא יוכל לתת לך כמו שהוא רוצה. זה משהו אחר לגמרי.

בעיה שניה כל תפילה ותפילה שלך רק מייאשת אותך ורק מחזקת לך את ה"הבנה" שלך שה' בעצם שונא אותך. כי הנה התפללת תפילה נוספת ועדיין לא נושעת. כל תפילה רק מתסכלת אותך יותר.

וזה ברור שבמוקדם או במאוחר תעזוב את כל דרך התפילה, תתייאש, ומי יודע לאיזה מסקנות מעוותות ודרכים רעות אתה מסוגל להגיע.

"תודה" משקרת

ואותו דבר בענין התודה. למדנו שעל ידי התודה נושעים.

**"אותו ר' זישא סיפר לי שהוא לא אכל בשר
כבר למעלה מחמישים שנה, כי לא היה לו בשר
כשר. כמוזן שהשתדלתי לדאוג לו ומאז הייתי
משתדל מאוד לשלוח לו בשר כשר לפני כל חג"**

גבאי הצדקה ופעיל הקירוב הרה"ח יוחנן בריזל על סיפור מדהים של יהודי בעיר טרנופול

לחגור את עצמו בגארטל לפני התפילה, וסיפר לי שלאורך שנים הוא לומד 'אור החיים' הקדוש מדי יום חמישי בערב, כפי שהורגל לפני המשטר הקומוניסטי, להשתתף בשיעור 'אור החיים' מדי ליל שישי.

"אותו ר' זישא סיפר לי שהוא לא אכל בשר כבר למעלה מחמישים שנה, כי לא היה לו בשר כשר. כמוזן שהשתדלתי לדאוג לו ומאז הייתי משתדל מאוד לשלוח לו בשר כשר לפני כל חג. "אבל אז נכונה לי הפתעה מאוד מאכזבת. כשהתקרב יום כיפור, הבנתי שר' זישא הצדיק, מתכוון להגיע לבית הכנסת במכונית. יש לו מישהו שיקח אותו ברכב, כי בגילו המתקדם הוא לא יכול לצעוד רגלית.

"אני לקחתי את זה מאוד קשה. יהודי ששמר ככה על המסורת כל כך הרבה שנים, יסע ברכב ביום כיפור? איך זה ייתכן?". "דיברתי על זה עם אחד הרבנים שליוו את הפרויקט שלנו, והוא אמר לי שזה מאוד פשוט: "הוא זוכר את ההלכות של סוס ועגלה, והוא יודע שאסור לרכב על סוס ועגלה בשבת וביום כיפור. אבל כשהוא היה בסביבה יהודית, עוד לא היו מכוניות באוקראינה, איך הוא אמור לדעת שאסור לנסוע ברכב?".

"אותו רב אמר לי להיות מאוד זהיר עם ר' זושא, ולא לגרום לו צער גדול על ידי כך שאגלה לו שנסיעה ברכב היא חילול שבת

אליעזר (לייזר) רוט

לקראת ימי הרחמים והסליחות, פנינו לגבאי הצדקה ופעיל הקירוב רבי יוחנן בריזל, שבמשך עשרות שנים קירב לב בנים על אבותם באוקראינה ובמקומות נוספים בעולם, וביקשנו לשמוע ממנו סיפורים על יהודים מיוחדים

אני זוכר מקרה מפעים ומדהים. היה זה בעיר טרנופול. שם מצאנו יהודי אחד, שמשך יותר מחמישים שנה הוא שמר תורה ומצוות בסתר, לבדו, בלי אף אחד.

"הגעתי אליו הביתה וראיתי אותו יושב עם טלית ותפילין שהיו לו עוד מלפני תחילת העידן הקומוניסטי. היה לו סידור, היו לו מחזורי תפילה, ועוד כמה ספרי קודש בודדים.

"היהודי הזה, ר' זושא, היה כבן ארבעים כשירד מסך הברזל הקומוניסטי. הוא היה יהודי חסידי שורשי, כמדומני שהוא השתייך לחצר הקודש טשורטקוב, ובמשך עשרות שנים שמר לבד על התורה ומצוות מתחת לעין של הבולשת של המשטר הבולשביקי.

"כשאנחנו הגענו לשם הוא כבר היה בן למעלה מ-90, אולי אפילו 95. הוא לא בא לבית הכנסת בגלל גילו המופלג, אבל היה יושב בבית קרוב לחצי יום מעוטר בתפילין ועטוף בטלית, מתפלל, לומד, ומקיים אורח חיים יהודי לכל דבר. הוא אפילו הקפיד

"עכשיו מגיע חודש אלול", "אומר הרב ברזיל, "זה חודש של 'אני לדודי ודודי לי'. צריכים להתחזק, צריכים לחזור בתשובה, לכפר על העבר.

"אבל אני חושב, שמי שרוצה שלהתחזקות שלו יהיה באמת קיום, שידאג לדבר אחד עיקרי, להימצא בחברה טובה. לדאוג שהחברים שהוא מוקף בהם יהיו יראי שמים, אנשים בעלי מידות, אנשים שהתורה חשובה להם ונמצאת בראש מעייניהם.

"זאת הקבלה הכי טובה שיהודי יכול לקבל על עצמו. להתרחק מחברים רעים, להתחבר לחברים טובים, ולזכור שגם כשאין לו חברים, הקב"ה נמצא איתו, וצריכים לשמוע בקולו ולציית להוראותיו בכל עת ובכל מצב, גם אם אתה נמצא לבד לבד וכבר חמישים שנה לא זכית לראות עוד יהודי שמניח תפילין ושומר שבת.

(מתוך כתבה נרחבת בגליון 'לקראת שבת' שופטים)

וחג. בוודאי שצריכים להגיד ולהפריש אותו מאיסור, אבל צריכים לעשות את זה בחכמה גדולה ולא בצורה שתגרום לו עגמת נפש חלילה, וכך עשינו.

"הוא היה אדם בודד ר' זושא, היו לו שני בנים אם אני זוכר נכון, אבל עם נפילת מסך הברזל שניהם היגרו לגרמניה. זה מאוד ציער אותנו, אבל לא היתה לו השפעה עליהם. החינוך הקומוניסטי שקיבלו בבית הספר, היה חזק יותר מהערכים שניסה להחזיר בהם. מולו היה כל המערך הענק של גוש "המדינות הסובייטיות, כל הסביבה והחברים שלהם היו כולם גויים או יהודים רחוקים מתורה ומצוות. אחרי כמה שנים הוא הלך לבית עולמו וב"ה הצלחנו לדאוג לכך שהוא יובא לקבר ישראל כדת וכדין. אין לי ספק שהוא הגן על הדור כולו, כיהודי ששמר תורה ומצוות לבד, לבד, בסתר, תוך שהוא מסכן את עצמו עד מאוד".

כשהאדם נמצא במסגרת בישיבה או בכולל, הוא נמשל לבחור צעיר המתחיל ללמוד נהיגה בתיאוריה, הוא יושב על מקומו של הנהג ומימינו המורה. למעשה, המורה הוא המנהיג את הרכב, התלמיד רק מתנסה, והוא אינו באמת מוביל את הרכב

הגה"צ רבי ירחמיאל קראם זצ"ל על 'שתולכנו לשלום ותגיענו למחוז חפצנו לחיים ולשמחה ולשלום'

ובהחלטה רגעית עליו להחליט אם לעצור או להמשיך. הוא מהסס לרגע, ומחליט לעצור בדיוק... באמצע הצומת, ולפתע מכוניות זוהרות לצידו מימין ומשמאל, וצופרות לו ללא רחמים... רגע זה הוא הרגע האמיתי בו הוא מתחיל ללמוד נהיגה. עת נראה את תושייתו ואת כוחו להיחלץ ממצב ביש שכזה. בתיאוריה אתה 'עשר', אולם החשוב ביותר זה: 'איך אתה בביצוע?'

כשהאדם נמצא במקומו באמצע הזמן, הכל שגרת. הוא בביתו, מימין ומשמאל חבריו, מכיריו, ידידיו, ועל ראשו ראש הכולל או ראש הישיבה, זוהי התיאוריה בלבד.

אולם איך אתה בביצוע???

בשעה בה הנך יוצא לרגע קט מן המסגרת ומהשגרה, ראש הכולל אינו לידך, ואף השכן מהדלת שממול אינו במחיצתך, עכשיו נראה כיצד אתה נוהג.

מעקב בחדר האוכל

ר' ירחמיאל היה מספר, כי כשלמד בישיבת 'קול תורה', פנה אליו ביום מן הימים מרן המשגיח הגאון הצדיק רבי גדליה אייזמן זצוק"ל, ובפיו בקשה:

'היות ואמורים להגיע לישיבה שני בחורים לשבת קודש כדי להתרשם מהישיבה, מן הראוי שהישיבה אף תנסה להתרשם

'שתולכנו לשלום ותציעדנו לשלום ותגיענו למחוז חפצנו לחיים ולשמחה ולשלום וכו', ונמצא חן וחסד בעיניך ובעיני כל רואינו', זוהי תפילת הדרך שהאדם מתפלל כשנוסע למקום רחוק. הדבר תמוה, מהו פירוש התפילה 'ונמצא חן וחסד בעיניך'? בשלמא 'בעיני כל רואינו' ניחא, אדם מגיע למקום חדש שלא מכירים אותו, הרי הוא מתפלל שימצא חן בעיני אנשי המקום, ביעד אליו הוא חפץ להגיע. אך למצוא חן בעיני הקב"ה? וכי הקדוש ברוך שונה חלילה במקום אליו הוא נוסע מבמקומו שלו? היה אומר רבי ירחמיאל קראם זצ"ל: 'הקב"ה אינו שונה ממקום אחד למקום השני... אנו מרשים לעצמנו להתנהג בשעת חופשה, אחרת ממה שאנחנו נוהגים במקומנו בבתינו, ועל זאת תפילתנו כי נמצא חן אף בעיניך'.

ומכאן לחיים בכללותם. כשהאדם נמצא במסגרת בישיבה או בכולל, הוא נמשל לבחור צעיר המתחיל ללמוד נהיגה בתיאוריה, הוא יושב על מקומו של הנהג ומימינו המורה. למעשה, המורה הוא המנהיג את הרכב, וכמובן שאחריות הרכב ונוסעיו מוטלת עליו בלבד. התלמיד רק מתנסה, והוא אינו באמת מוביל את הרכב.

אך כשהנהג עבר את המבחן המעשי וצלח את הטסט, או אז הוא מתחיל ללמוד לנהוג. עת הוא מגיע לרמזור שמחל להבהב,

היה אומר הרב ירחמיאל: 'מסר גדול לימדני המשגיח באותה העת. אישיותו של האדם אינה נמדדת בשעות הלימוד והתפילה, שעה שהוא מוקף ברבנים, משגיחים, וחברים. מהות האדם נמדדת דווקא בחדר האוכל, בזמן שהוא יוצא לרגע או שניים מבית המדרש, שם נבחנים הנהגותיו ומידותיו, יראתו ואף חכמתו. כי 'אין קידוש אלא במקום סעודה' אמרו הקדמונים, היינו, אין ניכרת קדושתו של האדם אלא בשעת הסעודה או היציאה מבית המדרש, אז היא שעת מבחנו ובה בעת הוא נמדד. (מתוך הספר 'ירחמיאל' גדול המחזירי בתשובה)

מהם... לפיכך אבקשך להתחקות אחריהם בחדר האוכל, ולנסות לראות את הנהגותיהם בשעת הסעודה'.
'השבתי למרן המשגיח', מספר ר' ירחמיאל, 'כי אדרבה, המשגיח יכול לראותם ב'סדר' ובתפילות, זהו הדבר המעיד יותר מכל על אופיים הרוחני האם הם שקועים דיו בלימוד, או האם יראתם קודמת לחכמתם וכדומה'.
אמר לי המשגיח: 'אכן ב'סדר' ובבית המדרש אני יכול לראותם ולנסות לעמוד על טיבם, אך אותי מעניין טיב הנהגותיהם בשעת האכילה, שעה שאינם נמצאים בבית המדרש'...

האם מותר ליתן מכסף מעשר להחזיק בנו בישיבה

פוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א על מה מותר ומה לא כדאי להשתמש בכספי מעשרות

וטעם הדבר שמעיקר הדין עשירית מנכסיו אינו בדוקא לצרכי עניים, אלא לכל צרכי גבוה וכמו שכתבו הפוסקים שיכול לקחת מכספי המעשר גם למצוה כשלא היה מוציא על זה בלאו הכי. וכיון שאם נאסור עליו ליקח מכסף מעשר אם היה נותן בלאו הכי הלא עלול על ידי זה להגרם שימעט בחינוך בניו או להמנע מהחזקת בניו שיוכלו ללמוד ויתמעט צרכי גבוה כמו שכתבתי לעיל, משום הכי לא קיבלו על עצמם ככהאי גוונא להמנע מלקחת כסף מעשר. אלא אם כן הוא דבר שבחובה ממש, שבזה אין חשש שיוכל להשתמש מחיובו.

ורק אם אפשר ראוי שיתן משל עצמו ואת המעשר ישאיר לעניים, אבל לא להקל חס ושלום בחינוך בניו ובנותיו ובהחזקתם. אבל בעניני גשמיות כגון פרנסת בניו, בזה אמרינן דאין לו ליקח לזה מכסף מעשר אם היה נותן בלאו הכי, וכדברי **רבינו החזון איש**. [ומכל מקום לאתרוג מהודר וכדומה אינו רשאי ליקח מכספי מעשר, שאינו רשאי להתחסד לצורך עצמו על חשבון עניים. (עיין "תשובות והנהגות" ח"ב סימן תסח) אבל לחינוך בניו כנ"ל אין לך זכות כמוהו].

ודע יסוד ועיקר גדול, דאף ככהאי גוונא דמותר מדינא ליקח מכסף מעשר כדי להחזיק את בניו שיוכלו ללמוד תורה, מכל מקום כיון שאינו לוקח מכספו אלא מכסף מעשר, מפסיד הוא משכר מצות תלמוד תורה לבניו, ומקיים במעות אלו רק מצות צדקה. מה שאין כן כשמחנכם משלו, ומעות המעשר נותן צדקה לעניים, שאז מקיים גם מצות צדקה וגם זוכה לקיים בשלימות את המצוה ללמד את בנו שהיא מצוה גדולה מאד, והוא שותף בתורתו.

(תשובות והנהגות ח"ה סימן רפג, ב)

בשולחן ערוך הגרש"ז (הלכות תלמוד תורה פ"א ס"ו) כתב, שאם יד האב משגת חייב הוא מן הדין לשכור מלמד לבנו ללמוד כל התורה ואינו יכול לנכות מכסף מעשר, אבל להחזקה כגון למזונות ודירה יכול כל אחד לנכות מכסף מעשר אלא שאינו כדאי, והקדוש ברוך הוא יוסיף לו אם מוציא מכספו ולא מכספי צדקה. מיהו ב"**פרי יצחק**" (ח"ב סימן כט) מסיק שרק שכר הלימוד למקרא בלבד אינו יכול לנכותו מכסף מעשר, אבל למשנה גמרא ופוסקים יכול לנכותו מכספי מעשר. וכבר האריכו פוסקי זמנינו בפרטי דין זה ואין כאן מקומו להאריך.

החזון איש (הובא ב"אורחות רבינו" ח"א עמוד רצז) חידש דבר נפלא. שכל דבר שהיה עושה אותו בכל אופן, גם במידה ולא היה לו כסף מעשר, אינו יכול לקחת בשבילו מכסף מעשר, דהוי כדבר שבחובה. ולפי זה נמצא, שאינו יכול ליקח מכסף מעשר להחזיק את בנו בישיבה.

ולעניות דעתי נראה בזה, דכל קל וחומר שתחילתו להחמיר וסופו להקל אינו דין. ואם נדרוש ממנו שיקח לחינוך בניו ובנותיו דוקא מכספו בטענה שבלאו הכי הוא היה שולח לאותו מקום, אפשר שלא ידע להכריע הגבול היכן היה שולח בניו ובנותיו אם לא היה יכול להשתמש בכסף מעשר. ובמידה ומסתפק היכן המקום המעולה לחנך את בניו, עלול לערב בשיקול דעתו גם ההפרש בשכר הלימוד ויצא שכרו בהפסדו, שעל ידי שמחמיר במצות מעשר גורם למעט בצרכי גבוה.

ועל כן נראה, שבכל דבר הנוגע לעניני רוחניות כגון חינוך הילדים או החזקת בניו הנשואים הלומדים בכולל, מותר מעיקר הדין ליקח מכסף מעשר אפילו בכי האי גוונא שנותן בלאו הכי.

גיטין דף צ

מה למדו המשגיח ר' אל'ה מהזבוב?

יש לך אדם שזבוב נופל לתוך כוסו

ולי נראה - הוסיף המשגיח - טבעו של זבוב שמהלך על ידו של האדם. אם אין עליה לחות הוא מרפה ממנה וממשיך והולך לו ומניח לאדם. אבל אם ישנה לחות או מוגלה וכדומה, הוא נמשך אליה ונשאר ועומד באותו מקום. וכך הוא גם היצר הרע: אם יש באדם 'לחות' - הוא נשאר לעמוד; ואם לאו - אזי הוא מסתלק מהאדם...

(ר אלה)

באחד הוועדים שמסר הגה"צ רבי אליהו לופיאן בישיבה, חלף עבר זבוב על ידו של אחד הבחורים. הבחור שבדידו אירע הדבר, סילק את הזבוב מעל ידו. המשגיח הבחין בכך ואמר: חז"ל אומרים שיצר הרע דומה לזבוב ויושב בין מפתחי הלב. ידוע בשמו של החפץ חיים שהיצר הרע דומה לזבוב טרדן שלא בנקל ניתן "להתפטר" ממנו... כי לרוב, גם לאחר שסולק מעל היד הוא חוזר לראש, וכשמסלקים אותו מעל הראש, יש והוא חוזר שנית אל היד.

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

האם צריך ליטול ידיים לפני אכילת 'קוגל אטריות' עם מלפפון חמוץ?

מקובל לנגוע בהם ביד, אלא לאוכלם בעזרת כף או מזלג - אין צורך ליטול ידיים לפני אכילתם ויש שכתבו, שמאכל שטיבולו במשקה, הנאכל כ'טפיל' למאכל אחר - כגון מלפפון חמוץ רטוב הנאכל יחד עם 'קוגל' אטריות, כנהוג - אין צורך ליטול ידיים לפני אכילתו.
[שו"ע קנח, ד, ומשנ"ב כ וכו'; בו"מ דרשו, 30]

כפי שלמדנו, חובה ליטול ידיים לפני 'דבר שטיבולו במשקה'. ורבים נהגו להקל בדבר, אך לדעת רוב הפוסקים אין להקל בכך כלל. וחובת הנטילה היא אף באופן שרק קצה במאכל נוגע במשקה, ואף כשהאוכל אינו נוגע במשקה בידי, וגם אם אוכל בעזרת כף או מזלג. במה דברים אמורים? במאכל שלא מקובל לאוכלו בעזרת כלי, אולם, תבשילים שונים, ירקות הנתונים בתוך מרק, וכדומה, שלא

האם צריך ליטול ידיים לפני אכילת פריכיית אורז מרוחה בגבינה?

אלו אינם נחשבים כנוזלים. אולם, אם מנער את היוגורט לפני אכילתו והופכו לנוזלי, וטובל בו מאכל, צריך ליטול את ידיו לפני אכילתו; וכן הממיס חמאה עד שהופכת לנוזל, וטובל בה מאכל, צריך ליטול את ידיו; וכפי שלמדנו, שחלב שנקרש ושב והפך למוצק, נחשב כמשקה לענין זה.
[משנ"ב קנח, טז ויח; בו"מ דרשו, 27]

כפי שלמדנו, 'דבר שטיבולו במשקה' אך המשקה שעל גביו קרוש - אין צורך ליטול ידיים לפני אכילתו. ומסיבה זו, אין צורך ליטול ידיים כשטובלים את המאכל במלח, למרות שמקור המלח מן המים, שהרי המלח בשעת אכילתו הוא מוצק. וכן הטובל מאכל ב'יוגורט', שמנת, וכיוצא בהם, או המורח גבינה או חמאה על מאכל - אינו צריך ליטול את ידיו, משום שכל

האם צריך להסיר את הטבעת לפני נטילת ידיים ל'דבר שטיבולו במשקה'?

זו על דיני חציצה; ולכן, לדוגמה, אשה אינה צריכה להסיר את טבעתה לפני הנטילה. והמשנה ברורה מסתפק אם ניתן לכתחילה לעטות כפפות, או לעטוף את הידים בשקית, לפני אכילת דבר שטיבולו במשקה, במקום נטילת ידיים. ולדעת החזון איש, אין להקל בדבר.
[משנ"ב קנח, כ, ושעה"צ כב; בו"מ דרשו, 31 ו-34]

נטילת ידיים לפני אכילת 'דבר שטיבולו במשקה', אין מברכים עליה 'על נטילת ידיים', ויש שחולקים על כך, אך המנהג שלא לברך. וצורת הנטילה - כצורת נטילת ידיים לפני אכילת לחם, וכן אין להפסיק בדיבור בין הנטילה לאכילה. ויש שכתבו, שמאחר ויש הסוברים שבזמן הזה אין חובת נטילה לפני אכילת דבר שטיבולו במשקה, ורבים נהגו כדעתם, לכן, אף שלמעשה יש להחמיר וליטול, אין צורך להקפיד בנטילה

* לדעת השולחן ערוך, אין לברך על נטילת הידים אלא לפני אכילת פת בכמות של 'כביצה' לפחות. ויש אומרים, שצריך לברך על הנטילה אף כשאוכל פחות מכביצה; ויש מגדולי ישראל שנהג כן לכתחילה. ברם, האוכל פחות מ'כזית', לכל הדעות אינו מברך על נטילת ידים; ויש אומרים שאף אינו צריך ליטול ידיו, אך ראוי להחמיר וליטול.
* מאכל שהדרך לטובלו או להשרותו במים, יין, חלב, שמן, או דבש, וכשבא לאוכלו יש על גביו אחד מנוזלים אלו - צריך ליטול ידים לפני אכילתו. מאכל זה מכונה: 'דבר שטיבולו במשקה'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר לומר תחנון ב'נפילת אפים' לאחר השקיעה?

תפילת 'אבינו מלכנו'. ויש שנהגו שלא ליפול על פניהם אף בין השמשות, על פי דעת בעלי הקבלה שיש סכנה באמירתו לאחר השקיעה. ובלילות ה'סליחות' נוהגים לומר תחנון בנפילת אפים בסמוך לתחילת היום, ויש מקלים מחצות הלילה ואילך.

[שו"ע קלא, ג, ומשנ"ב טז-יח; בו"מ דרשו, 20]

בלילה שולטת מידת הדין בעולם, ו'נפילת אפים' בשעה זו מגבירה את כוחה; ולפיכך אם התאחרו בתפילת מנחה עד לאחר צאת הכוכבים, לא ייפלו על פניהם באמירת 'תחנון', אולם אין מניעה מאמירת תחנון ללא נפילת אפים. ובין השמשות מותר לאומרו בנפילת אפים, אך לכתחילה יש לאומרו מבעוד יום; ובעשרת ימי תשובה או תענית ציבור ניתן לדלג לשם כך על

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666